

Izhaja 15. vsacega
mesca navadno na $\frac{1}{2}$ poli.

UMENI

Velja s poštnino vred
en goldinar za celo leto.

G O S P O D A R

Polje, vinograd,
Gora, morje,
Ruda, kupčija
Tebe redé.
VOON.

MESEČNIK

ZA

kmetijstvo, obrtnijstvo

in druge

Lemež klepaje —
Klepljem naš rod;
S kruhom za duhom
Pót moj in hod.
„U. GOSP.“

deželne zadeve, ter za izobraževanje ljudstva sploh.

Izdaja ga c. k. kmetijska družba goriška.

Družbene zadeve.

Podružnica komenska je izvolila vrednika tega lista, učenika verst va *Andreja Marušič-a* za svetovavca pri glavnem odboru v Gorici.

Oglejska podružnica je izbrala za svojega načelnika g. profesorja *Alojsija Chiozza-ta* iz Skodovake.

Oznanilo

Vrt in brajda kmetijske družbe sta vselej odprta vsakemu, ki se hoče prepričati, kako se tam vrtné in poljske dela opravljajo. To pa ni še zadosti, da se hodi le gledat, kakó je vse opravljeno, — *posnemati* je treba, kar se tam vidi. Posnemati pa ni moč, ako se ne vé kakó in zakaj.

Da bi tedaj ljudem mogoče z lastnimi očmi gledati, *kako* da kmetijska družba dela, in da se jim lahko pove, *zakaj tako, in ne drugači dela*, ter *zakaj* da je *njeno ravnanje boljši*, kakor *delanje po starem kopitu*: se je sklenilo včasih oznaniti, *kedaj* da se bojo kake take dela opravljale, pri kterih bojo imeli kmetovavci priložnost, v po-

duk in posnenanje kaj nenavadnega, boljšega viditi. Naznаноvali se bodo namreč dnevi in napovedovale ure, ob katerih bo vodstvo (direktor) gotovo na vrtu, da bo pričujočim, česar bo treba, razlagalo, in sicer po slovenski, laški ali nemški, kakor bo kdo želel.

Za ta krat imamo napovedati te-le dela, ktere se bodo ob spodej naznanjenih dneh od 1 do 2 ur popoldne opravljale:

25. februarja se bodo obrezovale koščeno-sadne drevesa (Steinobst, sadje s koščico) in se bodo speljavale v špaliro, zvonec, kroglo (balo), grm in piramido.

26. februarja se bo ravno to delo na drevesih pečkatega sadja (Kernobst) opravljalo. Izkopavali se bodo tudi mnogoteri divjaki za presajanje, in v ta namen v delcu ali koreninah obrezovali.

Pri ti priložnosti in do 14. marca se bojo tudi lahko žlahtni cepiči za požlahtnovanje divjakov zastonj dobivali.

27. februarja se bodo obrezovale in spodravnavale vinske trte, presajale trtne sajenke (reznice), in kolči s 3-4 očesi v sadišče (šolo) sadile, in z 1 samim očesom sejale.

29. februarja se bodo nektere drevesa, ki so zadosti odrasene, pa sadu ne prinašajo, k rodovitnosti prisilovale, in mnogotere druge od boleznih ozdravljale.

1. marca se bode pripravljala zemlja za debele špargeljne, (da se bodo sejali.) Drevesa visocega debla se bodo obrezovale, mlade pa na stalno mesto (kjer imajo ostati) sadile.

2. marca se bodo sejali debeli špargeljni, lanski presajali in stara špargeljuova greda (špargéra) se bo poravnávala (guojila).

3. marca sejalo se bo drevje mehkega in trdega semena; sejale in presajale kapere; enoletne drevesca se bodo požlahtnovala in v sadišče presajale, ako bo vreme ugodno.

14. marca se bodo drevesca na več načinov (viž) požlahtnovala (cepile, pelcávala), zemlja za melone in drugo povrtnino (vrtne rastline ali zelišča) pripravljala, in krog špargelnov itd. zemlja rahljata, —

Ko bi pa slabo vreme ne pripustilo imenovanih del ob naznanjenih dneh opravljati, opravljale se bodo naslednje dni, brž ko nastopi lepo vreme, v ravno tem redu (vrsti).

V Gorici 5. februarja 1864 Vodstvo vrta in brajde c. k. kmetijske družbe
Pavletič.

Seme in sadike ajlantove (božjega drevesa).

Za pogojsdenje goličav (golih prostorov) po gorah in dolinah, ter za rejo novih kitajskih (kineških) svilodov (kavalirjev, ki jim učeni "bõnbiks cintja," pravijo*) iz sadišča učenika kmetijstva, g. Jerneja Radica-ta v Gorici, dobivajo se po spodej naznanjeni cení:

*) Čast A. L., žup. na Ponikvah, ki nam je 27. dec. 1863 med drugim pisal, da ne ve kaj početi s kokoni (galeto) teh novih sviloprejk, naznanjemo, da za zdaj in do konca mesca maja nima nič drugega početi, kot braniti jih na takem kraji, kjer ni ne premrzlo ne pretoplo. Manj ko 5 stopinj gorkote po Reaumurjevem gorkomeru ne sme biti v izbi. O svojem času bomo o sajenji ajlanta in reji teh novih svilodov obširno govorili.

Dveletne, iz semena vzrejene sadike, visoke in debele debelca			
prve vrste (volitve), za vsakih 100	2	gold.	50 s. a. v.
druge " " " "	2	"	— "
Enoletne, prve vrste, za vsakih 100	1	"	— "
" druge " " " "	—	"	80 "

Preskušeno, gotovo kaljivo seme (t. j. za katero je prodajavec porok, da kal požene.) po 20 soldov lot (dunajski).

Štroški za zloženje in razposlanje naročenih sadik grejo na rajtengo p. n. naročnikov.

Bombaž in pridelovanje njegovo.

Vojska, ki unkraj atlantiškega morja (v Ameriki) že dalj ko 2 leti trpi, in je že mnogo tisuč (tavžent) goldinarjev in ljudi požrla in ki preti trdno, 77 let staro republikansko državo *) v pogin pahiniti, je tudi našim evropejskim okolšinarom nevgodna, zavira in podkopuje našo kupčijo s tistimi deželami, in odteguje nam Evropejcem, kar je kakih 60 let neobhodno potrebno sirovino, to je, bombaž (pavolo ali drevesno volno). Nikomur bi se nekdanj ne bilo dozdevalo, da nas bojo kdaj okoljšine opominjale, da naj ne prepuščamo naših, za oblačila potrebnih reči spremenljivi osodi (primerljejem) tujih dežel, ki utegnejo po političnih homatijah nastati, kakor, postavimo, zdaj v Ameriki, kjer se bode, kakor se kaže, po poprejšnem ali poznejem gotovem oprostjenji sužnih, vse ondotno življenje popoluoma spremenilo, in bo toraj treba, da se mi navadimo, ne več zanašati se na ameriške pridelke. —

Ko bi bil pred blizo petdesetimi leti kdo trdil, da bode v drugi polovici tega stoletja več del naše Evrope sladkor (cuker), katerega vedno več potrebujemo, sam doma pridelovati zamogel, bi mu nihče ne bil verjel; in vender se to zdaj godi, kar je našim narodno - gospodarskim zadevam prav koristno.

Če je bilo mogoče tako rastlino (pésó) v naše kraje zasaditi, da iz nje sladkor v Evropi pridelujemo, zakaj bi ne dosegli tega tudi pri bombaževcu (pavolnatem drevesu), posebno v gorkejih evropejskih deželah, s tem, da ga, ali presadimo in vdomačimo, ali pa s katero drugo, nam

* Zavezne države v severni Ameriki obstojé iz 34 „držav“ in 4 „okrogov“ (teritorijev), kakor jim déjo, ki ne štejejo še po 60 tavžent duš (svobodnih prebivavcov) in se zato ne imenujejo še „države“. Vsaka država je doma sama svoja. V zvezi med sabo so le za tiste reči, ki imajo za vseh 34 veljavo, postavimo, kar se tiče vojske itd. Glej „U. Gosp.“ I. 4. I. I. Vredn.

deloma že znano rastlino nadomestimo? Ako to idejo le nekoliko bolj pretresemo in razjasnimo, se ne bomo mogli znebiti raznih misli, ki jih je zadosti sprožiti, da se yresničijo. —

Pavola je znan pridelek nekijh zlezinastih rastlinskih plemen (malv), ki so v gorkejih deželah doma. Naj imenitnejši med temi je zelnasta, grmasta in drevesasta bombažnica (pavolnata rastlina). Sad, ki je kakor laški oreh velik, obstoji iz rujavega podolgljatega mešička, ali okroglega peščišča (škatllice), ki, ko dozori, na treh straneh razpoči in več pregradkov (celic) pokaže, v katerih so v dolgo, gosto in snežnobelo volno, — pavolo, — zavite, jabelkovim peškam podobne semena. To seme sejejo ali sadijo marca, aprila ali maja mesca; v Indii ga trosijo, v Ameriki pa ga v luknje ali brazde zagrebajo. V enih krajih je ta rastlina enoletna in rodi v gorkejih deželah dvakrat v letu, v drugih je pa dve-tri—in tudi večletna, ter se tudi več bombaža pridela. Čas cvetja je avgusta in septembra mesca, čas dozorenja (zrelosti) in pobiranja ravno takrat, ali pa en mesec pozneje, oktobra mesca. Ves bombaž pa ni h kratu zrel, kar je posebno za pobiranje in spravljanje važno, ker zrelo volno lahko veter odnese, ali na tla vrgši, pomaže. Zatoraj pobirajo sadivci z ženami in otroci po noči in po dnevi zrelo volno v pletenice (jerbace). Ko to delo opravijo, pulijo s prsti pavolo iz mešičkov in pregradkov, jo na solncu posušijo in potem s posebnimi očiščali (mašinami) semenskih pešk očistijo. Tako očiščeno pavolo razpošiljajo iz jutrovih dežel (v Azii) v žakljih iz dlak, iz južne Ameriko v govejih kožah iz severne pa v navadnih žakljih.

Pridela se pavole ne povsod enako, ampak več ali manj, kakor je svet, ali pa potem, kakor imajo navado bombažnico obdelavati.*

Bombaževca ni v južni Evropi nič novega, akoravno je prav za prav v vročih (tropskih) deželah doma. Rabili so njegov sad za tkanino že v starodavnih časih. Že dolgo pred Kolumbom, ki je l. 1492 Ameriko najdel, so si napravljali Mehikanci (neko prvotno ameriansko ljudstvo) iz pavole tkanino, plajšče itd. V Evropi so ga menda še le proti koncu devetega stoletja na Španjskem, malo pozneje v Sicilii, Malti, na Greškem, še celó na Ogorskem nasadili. Akoravno nismo Europejci skoz več stoletij tega razdelka obrtniške delavnosti (t. j. nobenih izdelkov iz

* Francozki seljaki (kolonisti) v Algeriji (v Afriki) niso do sedaj, v 12 letih, nikoli več ko po 85 funtov na avstrijansko oral (joh) na leto pridelali; sicer pa je zmiram več sejejo, ker se spleča. Pis.

bombaža) poznali, smo se ga vender v začetku tega stoletja toliko rajši poprijeli, kolikor bolj smo se navadili obrajtati ga.

Od tistih mal je začela rasti in širiti se ta obrtnija, in prišli smo v naših dneh tako daleč, da bi poprejšnjih let nikomur ne bilo prišlo na misel, in bi nihče veroval ne bil, da bo kaj takega kdaj mogoče. — Medtem ko niso v svobodnih (sraj) ameriškanih državah leta 1761 (pred 103 leti) vsega skupej ko 2 milijona funtov bombaža pridelali, in niso še leta 1784 v Liverpoolu (na Angležkem) celó verovati hoteli, da tudi v Ameriki pavolo imajo, (za tega voljo so angležki colnarji 8 cul (bal) iz Amerike prišlega bombaža ustavili) je znašal ves pridelek samo v južnih krajih tiste velikanske države, nekaj popred, ko se je sedanja domača vojska vnela, 4 milijone cul po 4 do 5 centov na leto; in nar večji del vse te pavole, brez tiste, ki pride iz izhodne Indije (v Aziji), iz Brazilije (v spodnji Ameriki) in iz jutrovih dežel, se sprede in stke v Evropi. Dokler so v Ameriki večji del s pomočjo sužnih bombaž dober kup pridelavali, in nam je bilo mogoče bombažasto obleko dober kup od ondod dobivati, ni nam bilo veliko mar za to, kako se bombaževina prideluje in napravlja. Takrat se je premikal bombažev kup med 30 in 80 gold. cent, kakor je bila roba boljši ali slabši; pavola je bila tedaj boljši kup, kot volna, konopnina ali lanena roba. Dandanašnji pa se je vsled žalostnih prigodeb v severni Ameriki vse spremenilo.

(Dalje prihodnj.)

RAZNE REČI.

Duhovske zadeve.

† V Škrbini na Krasu je umrl 27. jan. ondešaji kurat v pokoji, g. Jan Zgonik v 80. l. starosti. Kakor je živel, tako je umrl—po apostoljsko.

† Po večdnevnem, na videz ne nevarnem bolehanji je 7. t. m. ob 3 u. po polnoči nenagloma, menda za zliznem mrtudom, v Gospodu zaspal sploh spoštovani in ljubljeni starček, kanonik-skolastik prč. g. Peter Filley. Slovesni pogreb je bil na pepelnico popoldne. Rojen je bil rajski l. 1781 v kanalski Idriji; mašnik je čez 56 let; služil je narpoprej za duh. pom. v Renčah; potem je bil spiritual in pozneje profesor pastirstva v bogosl. sem.; potle fajmošter (in dekan) v lašk. Št. Petru; dekan (in častni kan.) v Komnu; posledajč kanonik in nekaj let vodja v semenišči. — Mesto njegovo je do 21. marca razpisano.

† 11. t. m. je umrl po dolgi boleznj fajmošter muški, prč. g. Mihael Srebernič, 53 let star.

† 14 t. m. je umrl č. g. Jož. Torkar, duh. v (zač.) pokoji (v Gorici.)

— Solkanska fara je do 27. t. m. razpisana.

Druge domače vesti.

— 16., 17., 18. januarja je bil še hujši mraz kakor prve dni imenovanega mesca, namreč 8 stopinj (17. d.). Vidili smo zopet enkrat Sočo (zun mest, kjer dere) zamrznjeno, da so ljudje čez hodili. Zadnji krat je bila — pa ne tako močno — zamrznjena 21. dec. 1855. In vendar smemo se, vkljub letošnjemu mrazu, z našim podnebjem ponašati. 15. januarja je našel nekdo v zavetnem, kjer Grojna izvira, troje *pomladanskih cvellie*: dremljavko (zvonček?, *galanthus nivalis*), trobentico (*primula veris*) in zimozelenčka (*vinca minor*).

— 20. januarja t. l. je razglasil vladni list „Osservatore Triestino“ novo deželno postavo za našo goriško-gradiško grofijo zastran opravljenja stroškov pri zidanji in vzdrževanju katoliških cerkvá in duhovnjakih poslopij (farovžev) ter pri omišljevanji cerkvene oprave in drugih potrebštin. (To postavo v 20 §§. je naredil lani deželni zbor; potrdil jo je Cesar v Schönbrunnu 29. nov. 1863.)

— 30. jan. se je utopil pri malnu na (v) *Kornji* (v Gorici) 3leten fantek. To se bo čudno zdelo vsakemu, ki to našo goriško Tiberó pozna.

— Nekdanjemu profesorju in zač. vodju tukajšne, pozneje vodju tržaške gimnazije, *V. J. Mencelj-nu* je podelilo Nj. Veličanstvo *zlato zaslužni križec s krono*. Konec t. šolsk. leta se poda v pokoj.

† 1. t. m. je umrl po večletnem bolehanji nekdanji (zadnji) grajšinski okrajni komisar na Cingrofu g. *Brajda*, 85 let star.

— Po voglih je bil 4. t. m. prilepljen in vsem uradnijam naznanjen (v 3 jezikih) ta-le

Razglas.

“Vsled pooblaščenja, ki ga je podelilo c. k. ministerstvo policije po dogovoru z ministerstvom državnim, se tu-le naznanja, da bo predstojnik okrajne gosposke za goriško okolico *ob enem tudi predstojnik gosposke za državno varnost* za mesto Gorico in katastralne občine Cingrof, Pristavo, Rozental in Starogoro. Kakor takemu se mu odkazuje vse redarske (policijske) opravila, zunaj tistih, ki so v §. 75. občinskega statuta za mesto Gorico našete po imenu kakor take, ki gredo v področje lastnih opravil občinskih.

Ta naredba bo dne 10. februarja veljati začela.

V Trstu 21. januarja 1864

Namestnik njeg. c. k. Veličanstva v Trstu in Primorji

Kellersperg l/r.

Po tem takem je našemu municipiju policija odvzeta, in novoimenovani okrajni predstojnik, dosedanji poglavarstveni svetovavec v Ljubljani, baron Kübeck, ki je 8. t. m. svojo službo nastopil, je ob enem tudi policijski predstojnik. V ta namen ima pod sabo enega policijskega komisarja s posebno kancelijo. — Dosedanji okr. predst. namestn. svet. vitez Bosizio gre nazaj v Trst k namestniji.

† Po voglih našega mesta in zlasti po ulicah, ki držijo na železnico, se je zbiraló 6. t. m. med 7 in 8 uro zvečer vse polno ljudi; bralo se jim je na obrazu, da nekaj pričakujejo. In res, ob 8. u. zagledamo po kolodvorni cesti v črni noči — tudi je po malem rosilo in sneg priletal — neko nenavadno svečavo. Počasi, slovesno giblje in bliža se mestu. Nič ne moti ponočne tihote, kot zamolklo šeptanje čakajoče množice, in, v daljavi, neko votlo ropotanje, spremenjajoče to čudno bakljado. Bil je — mrtvašk sprevod (procesija)! Došlo je bilo namreč po železnici iz Benetek truplo, Goričanom dobro znane, blagosrčne nekdanje njih dobrotnice in ljubljanke — Nj. ces. visokosti Ludovike, Marije Terezije, pregnane vojvodinje parmezanske; peljali so jo na Kostanje-

vico v rako njene (francozko — kraljeve Bourbonske) rodovine. Ginljiv in grozen je bil ta prsto-veličastni pogrebni sprevod — ob tisti uri. Prav pristojni, v Gorici napravljeni mrtvaški voz je spremljalo od kolodvora do pod Kostanjevice kakih 10 — 12 kočij. Zvoniti je začelo po mestu še le ko je bil sprevod že na Travnku. — Cerkev na Kostanjevici je bila okolčinam primerno, okusno opravljena. Veličastni oder, ki ga je kinčalo tisto nebó, s krono na vrhu, in bourbonskimi liljami na vseh 4 voglih, ki je bilo popred na vozu, je obsegal skoraj polovico srednje ladije; celó lice cerkveno od zunaj je bilo do srede s črnim suknom pokrito, in nad velikimi vrati je visel velik bourbonsko-parmski grb. — Ko je bilo v trojni, zapečateni trugi shranjeno truplo z voza na oder spravljeno, odpojejo čč. oo. frančškanarji „libera“ in družega ni bilo tisti večer. — Drugi dan, v nedeljo ob 9. u. so imeli prvzv. nadškof slovesno mrtvaško mašo s peterimi absolucijami vpricho brata rajnce, grofa Chambord-skega (Henrika V.), 15 družih dostojnikov in dvornikov in 3 gospá*) ter mnoge naše domače gospode in ljudstva, kolikor ga je moglo v cerkev. Kakih 12 dvornih služabnikov z gorečimi svečami je bilo med mašo na obeh straneh odra razpostavljenih. — Ob 11 1/4, potem ko so se bili ljudje enmalo razšli, so spustili težko trugo v zgodovinsko — imenitno rako (v kateri počivajo vojvodinjin stari oče, kralj franc. Karol X., stric in teta njena, vojvoda in vojvodinja Angoulême-ska, in vojvoda Blacas.) Vse je zdaj tiho po cerkvi. Milo pogledujejo v rako ter brišerjo si solze častitljivi legitimisti. Vsi pričujoči so ginjeni, saj veljajo te solze tudi nekdanji „materi“ goriških ubozih, dobrotnici naših cerkva, gospej, ki je cvet svojih let med nami preživela. — (Zgodoznanca pa in politikarja so gotovo ves čas, in zlasti v tem poslednjem hipu posebni občutki obhajali. Na „Kapeli“ zbrani cvet francosko-laških legitimistov, in pa-sedanji novi državni red na Francoskem in Laškem! St. Denis in — naša Kostanjevica!) — Kar se nesrečne rajnce vojvodinje tiče, naj povemo še ob kratkem, da je bila rojena 21. sept. 1819 v Parizu, nje oče je Karol Ferd. voj. Berry-ski, 14. febr. 1820 umorjen; sin Karola X. L. 1830 je šla s pregnano kraljevo ročovino v Škocijo, prišla pozneje v Prago, in l. 1836 v Gorico, L. 1845 10. nov. se je omožila s tedanjim Lukeškim, poznejim Parmskim vojvodom Ferd. Karolom III. L. 1848 o času punta je ubežala na Angležko; 27. marca 1854 ji je bil mož skrivno umorjen; potem je vladala ona v imenu premladega sinu Roberta I. (ki ima zdaj 16 let). Po vojski l. 1859 je bila, kakor vsi drugi mali vladarji po Italii, tudi ona pregnana in se je podala v Švajco (Wardegg, v št. galskem kantonu, je njena grajšina). 18. unega mesca je prišla v Benetke za čez zimo, tri dni potle je zbolela in 1. dan tega mesca ob 4 3/4 popoldne za legarjem umrla. Zun prvorojenega Roberta je zapustila še troje otrok.

Državni zbor.

Posvetovanje o državnem preudarku za tekoče leto je okoli srede unega mesca tudi gospojska zboruica končala. Za tiste reči, zastran katerih so si poslanci in viši go-

* Bili so ti-le: Grof (conte) SCOTTI DOUGLAS, velikokrižnik parmskega reda sv. Ludovika in družih; markéz (mejni grof) DI FEBBO SORAGNA in sin njegov; grof DALL'ARSA poglavar parmski; vitez BIONDI tajnik (sekretár) rajnce; grof BENASSI častni vitez r. voje.; markéz MALASPINA, ordonančni oficir vojvoda parmskega Roberta I.; grof PODENAS; vojvoda Blacas; grof STANISLAV BLACAS; polkoenik MASINI, poveljnik telesne straže; grof vojvoda Blacas; NAVASQUER, častni vitez vojvodinje matere Karola II.; grof CASENOVE; baron BARANDL; — grošinja SCRIBANI, rajnce častna gospa (dama); grošinja SCRIBANI, MATI, dvorna gospa; gospa COUMONS, toraršica rajnce vojvodinje. — L. vit. ROSSI, viši hišni nadglednik vojvodinjin je bil že od 2. febr. tukaj in je skrboval in napravljal, česar je bilo treba. Povrh teh so prišli s truplom en dvorni kiplan in dve milosrčni sestri iz Benetek.

spóda navzkriž, je bil iz veljavnih mož obeh zbornic poseben odbor izvoljen, da se o njih hitrejši porozumejo, kakor bi to mogoče bilo, če bi moral preudarek, popravljen, Bog ve kolikokrat, iz ene zbornice v drugo romati. Te dni bo tedaj finančna postava za 1864 gotova. Sprejet je bil tudi, toda še le v zbornici poslancev nov davek-obilnina ali *nagizdnina* (od poslov, konj, kočij, ki jih ima čez potrebo premožniši gospoda). — Sklenila je na dalje (25. jan.) zborn. posl., da, kar se tiče stroškov za *nore* (zmoľjene) in porodnice, sprejete, v katerem koli mestu, v kako njim namenjeno napravo (bolnišče, spital), bo plačavala vsaka dežela za svoje. — Naj imenitniši prigodek preteklega mesca in menda cele sejnje dobe je pa tridnevna (od 28. jan. naprej) govorska bitva v zbornici posl. zastran tistih 10 milijonov gold., ki jih hoče ministerstvo za „šlesvig-holštajnsko armado“ na posodo vzeti. Ta vroči in ostri jezični boj za in zoper ministerstvo ali dovoljenje desetih milijonov za politiko in reč, ktera večini poslancev ni po volji, je imel ta vspeh (konec), da se je le o. 5¹/₃ milijonov dovolilo. — Danas (15. t. m.) je cesar drž. zbor sklenil. —

Ogled po svetu.

V poslednjem listu smo obečali, da bomo razlagali, odkod da šlesvig-holštajnske homatije izvirajo, zavolj kterih je že več mescov vsa Evropa po koncu. Ali izpred tega, kar se je prve dni tega mesca zgodilo, zgine za zdaj vse, o čemur smo imeli govoriti. Zvezna avstrijsko-prusorska armada, poslana proti Dancom, da bi jih iz Šlesviga spodila, to vojvodstvo na zastavo (v penj) vzela in posedla, ter danskega kralja Kristjana IX. prisilila, da dansko ustavo (konstitucijo) v Šlesvig-Holštajnu prekliče *), je 1. februarja reko Eider (t. j. mejo med Holštajnom in Šlesvigom) prestopila, in po mnogih zmagah (3. in 6. t. m.) že do srede dežele pridrla. Danci, zapustivši (po noči 5. t. m.) svoje nar močnejši trdnjave, „Danevirke“ imenovane, (ktere pot v Šlesvig zapirajo), — bežijo, pa naši in Prusi so jim vedno za petami. Nenadoma pričeta vojska, še bolj pa nagle zmage zvezne armade so ves svet osupnile. Ali boste Avstrija in Prusija tudi po zmagi samo s tem zadovoljni, česar ste pred vojsko tirjale, se ne ve. V dosedanjih bitvah je bilo naših ranjenih in mrtvih čez tavžent. Prusi štejejo tudi veliko ranjenih in mrtvih. (Ranjen bil in umrl je tudi naš rojak, stotnik Doljak iz Solkana). Dancov je veliko vjetih. —

— Človeški rod ne pameti menda tako strašne nesreče, kakor se je 8. decembra 1863 v južni Ameriki v mestu Santjago (Chili) zgodila. V ondešnji jezuitarski cerkvi se je tisti večer ravno sklepala posebna služba božja, ki se je že dalj časa Devici Mariji na čast opravljala. Gorelo je po cerkvi in zlasti na velikem altarji veliko tavžent gaznih luč, kar na eukrat se vname altar, potem strop (vse iz lesu). Ljudje bežijo, gujetejo se proti vratom, ali tu je bilo v hipu toliko poteptanih in pomaščanih, da so bile vrata do vrha s trupli založene, in ni nihče več iz cerkve mogel. V 2 urah časa je zgorelo okoli 2 tavžent ljudi. 200 voz trupel so peljali na pokopališče.

Listnica vredništva. G. Sev. Spretnemu Vašemu peresu srečo! Radí bi bili jedernatemu sostavku že v tem listu predal odkazali, pa nismo mogli. M. B. v Tm. Vaš sostavek prihodnjič, toda mu zelo enmalo preščipnemo.

*) Po nekem l. 1852 v Londonu narejenem protokolu namreč je sicer kralj danski ob enem tudi vojvoda v Šlesvig-Holštajnu, pa ne, da bi te vojvodstvi po tistih postavah vladal, kakor druge, prave danske dežele. Londonski protokol so naredile velike države: Avstrija, Prusija, Francozko itd.

V imenu glavnega odbora, Andrej Marušić, odbornik, odgov. vrednik.

V Gorici, nat. Paternolli.